

KARYS

Eina sykį į savaitę.

Kaina: 3 mėn. 10 auks.,
6 mėn. 20 auks., 12 mėn.
35 auks. Atskiri numeriai
— 60 skatikų —

Adresas: Kaunas, Lai-
svės Aleja 10 Nr. «Kario»
— Redakcija —

Nr. 27 (111)

Kaunas, 1921 m. liepos mėn. 8 diena.

III metal.

A. T. A.

Literatūros Skyriaus tarnautojas
ANTANAS KRIAUCIŪNAS

(Panevėžio apskr. Kupiškio m.) staiga nu-
mirė iš liepos 1 | 2 d.

Reikšdami liūdesį

Literatūros Sk. Tarnautojai.

Oficialė dalis.

Įsakymas Kariuomenei 148 Nr.:

Dalių šventės.

Nustatoma metinės šventės:

- 1) Drausmės kuopos — gegužės 1,
- 2) Alytaus komendantūros — vasario 24,
- 3) Biržų „ — balandžio 26,
- 4) Ežerėnų „ — rugsėjo 1,
- 5) Eglaitės „ — spalio 25,
- 6) Kauno „ — sausio 5,
- 7) Kedainių „ — gruodžio 31,
- 8) Kretingos „ — sausio 5,
- 9) Maželių „ — vasario 18,
- 10) Mariampolės „ — vasario 15,
- 11) Panevėžio „ — birželio 1,
- 12) Raseinių „ — vasario 5,
- 13) Rokiškio „ — liepos 1,
- 14) Šakių „ — balandžio 16,
- 15) Seinų „ — sausio 9,
- 16) Šiaulių „ — sausio 1,
- 17) Tauragės „ — sausio 5,
- 18) Trakų „ — balandžio 4,
- 19) Telšų „ — vasario 11,
- 20) Ukmergės „ — birželio 18,
- 21) Utenos „ — liepos 15,
- 22) Vilkaviškio „ — vasario 15,

(5 §).

Įsak. K. 149 Nr.:

Del neleistinų žinių platinimo.

Paskutiniu laiku ypač pastebėta, kad kariai lai-
škuose savo giminėms ir pažįstamiems falpina žinių
apie kariuomenės dalių stovėjimo vietas, daromus ir
englamus žygius ir t. t. Pavyzdžiui — kareivys esąs

savo namiškiams, kad tokio tai pulko kuopa stovi
tokiame tai dvare, tiek tai verstų nuo Ukmergės ir
tokių tai dienų rengiasi persikelti į tokį tai kaimą.

Tam pašalinti dalių vadai ir įstaigų viršininkai
privalo kariams išaiškinti, kad panašių žinių platin-
imas padeda mūsų priešui žinoti mūsų kariuomenės
veikimą. Žemesnieji tiesioginiai virši-
ninkai turi daboti, kad jų valdiniai savo laiškuose
netalpintų panašių žinių. Karys, parašęs laišką su
kariuomenės paslapčių išdavimu turi būti patrauktas
atsakomybėn ir atsako einant Karo Teismo įstatų
12 §, 9 p. (5 §).

Karo Gaisrininkų komanda.

Nuo š. m. birželio 1 dienos suformuojama Kau-
no Karo Gaisrininkų komanda.

Komanda patalpinama Šančiuose, buvusios tvir-
tovės komandos rūmuose.

Atsitikus gaisrui sandėliuose ar kituose tūbe-
siuose, esančiuose kariuomenės žinyboje, pirmasis,
kuris gaisrą pastebės, netarpina praneša telefonu ar
kaip kitaip Karo Gaisrininkų komandai. Komanda
tuojau vyksta į gaisro vietą, apte ką brandmeisteris
praneša įgulos viršininkui. Gavus žinių apie gaisrą
privačiuose namuose, komanda prisistūoja, bet išva-
žiuoja tik įgulos viršininkui arba miesto Komandan-
tui įsakius. (8 §).

Europos karinės jėgos po Didžiojo Karo.

Didysis karas baigtas... Išsisa dešimtis taikos sa-
tarčių padaryta taikos santykių vystymo tikslu.

Š. m. vasario 27 d. Tautų sąjunga priėmė Leono
Burgeois pasiūlymą įsteigti specialinę komisiją, kuri
užsiimtų visų tautų ginklavimosi sumažinimo klausima.
Bet to nežiūrint, taikos vis tik nėra.

Kur tai po priedanga neva ramumo tebeverda
neapykanta ir tarpusavio išnaikinimo troškimas... Ke-
turių metų sunkios kovos nusilpnintieji guli parblokšti,
o laikinieji nugalėtojai, jausdami sieloje jų nugalėjimo
pripuolamumą bei nepastovumą, stengiasi pribaugti
savo gulinčius priešus.

Jei mes įsiziūrėsime į svarbesnųjų Europos val-
stybių ginkluotas jėgas, tai pamatysim ne stengimąsi
susiaurinti ginklavimosi ir vystyti taikos santykius, o
tik įtemptą savo karinės sistemos stiprinimo darbą ir
stengimąsi nusilpinti savo galimus priešininkus.

Pirmoje vietoje savo skaičiumi reikia pastatyti
millioninę Sovietų Rusijos armiją (t. vad. Raudonąją
armiją). Ta kariuomenė, turinti 35 divizijas, techniškai
kur kas silpniau aprūpinta, negu kitos Europos armijos.

jos; bet rikiuotės žvilgsniu, o dalinai ir dvasia, ji kaskartą darosi vis panašesnė į rusų armiją ligi revoliucijos.

Ta armija baisinga savo didumu, savo sunkiais įpročiais karo metu, neturi tačiau patvarumo ir negali atlaikyti rimtų smūgių.

Sovietų Rusijoje nėra karo įstatymo, nustatančio karo tarnybos tvarką ir laiką.

Ten pašaukti prie ginklo vyrai, gimusieji 1896 — 1901 metais, kurie, nežiūrint to, kad Sovietų Rusija su nieku nekarauja, visgi tebelaikomi kariuomenėje.

Sovietų Rusijoje daug kalbama apie milicijos sistemos įgyvendinimą, bet kol kas jos nė žymės nėra, o laikoma tik nuolatinė armija ilgam ir nenustatytam tarnybos laikui.

Toliau seka didumu prancūzų armija. Ten pašaukti 1919, 1920 ir 1921 m., viso apie 800 tūkstančius žmonių.

Padarius Versalės taikos sutartį, Prancūzijoje prasidėjo dviejų srovių kovą. Demokratinė srovė, kuri yra taikaus sugyvenimo šalininkė, reikalavo visiškos demobilizacijos, sutrumpinti tarnybos laiką ligi 1 metų ir apskritai eiti prie milicijos sistemos. Jei buvo pasisekę š. m. kovo mėnesį išreikalauti 1919 metų šaukimo demobilizacijos ir praveisti naują karo įstatymą, sutrumpinantį tarnybos laiką ligi 18 mėnesių.

Bet antroji srovė — karinė, norinti kuo plačiausiai naudotis nugalėjimo teisėmis, remdamosi vokiečių nenoru mokėti kontribucijos, išreikalavo ne tik atidėti naujo karo įstatymo gyvendinimą (ligi 1922 m.), bet ir atgal pašaukti kariuomenės paleistąjį 1919 m. šaukimą.

Tuo būdu prancūzų armija turi nuolatinės armijos pobūdį; ji labai gerai aprūpinta technikos priemonėmis; ytin plačiai išvystytas kulkosvaidžių, tankų ir orlaivių vartojimas. Tos armijos dvasia, dėl nugalėjimo, labai pakili. Prancūzų armija daug darbuojasi stengdamosi sunaudoti didžiojo karo patyrimus. Ji visų pirma gerai supranta, jog „ant laurų galima tik išsėti, bet nereikia miegoti“, o antra, kad didysis karas dar nepasibaigė, o tik nusilpęs aptilo.

Trečioj vietoj stovi Vokiečių karo jėgos. Tiesa, Versalės taikos sutartimi Vokietija turi teisės laikyti tik 100 tūkstančių kariuomenės — 7 pėst. divizijas ir 3 raitelių divizijas. Ji priversta buvo atiduoti nugalėtojams savo karo ir oro laivynus, išformuoti savo generalinį štabą, atsisakyti nuo mobilizacijos sistemos ir nuo darymo nuodingųjų dujų.

Š. m. vasary ji priėmė Antantos primestą naują karo įstatymą, kuriuo priverstina karo tarnyba panaikinama, o armija sudaroma iš laisvanorių. Tarnybos laikas iš kontrakto kareiviams 12 metų, oficeriams nemažiau kaip 25 metų. Daugiau kaip 50% kareivių — seni kadro kareiviai, žymi oficerių dalis — generalio štabo oficeriai.

Bet nežiūrinti to visa, senoji vokiečių armija nėra dar visiškai mirusi; ji gyvuoja slapta. Yra žinių, kad Vokietijoje gyvuoja visa eilė organizacijų, kurios įvairiais vardais prisidengusios jungia didelius senosios vokiečių armijos kadrus.

Jei pasvartysime vokiečių karo žurnalus, tai atrasime ten keletą puslapių pripildytų skelbimais apie visų tarnavusių buvusioje vokiečių armijoje susirinkimo laiką ir vietą, neišskiriant rezervo ir landvaro.

Galima susekti, kad panašūs kiekvienos dalies susirinkimai įvyksta reguliariai kas 1—2 mėn.

Grafo Šlifeno (buv. vokiečių generalio štabo viršininko) vardadieny nutarta kasmet vasario 28 d. rinktis Berlyne buvusiems vok. generalio štabo oficeriams.

Prancūzų laikraščiai pranešė apie tarnavusiųjų 115 pėst. pulke susirinkimą Darmštade š. m. sausio 6 d. 300 metų pulko sukaktuvėms paminėti. Dalyvavo daugiau kaip 12.000 žmonių; susirinkimui vadovavo didysis hercogas, generolas Gutje ir generolas Lindkvist'as. Susirinkimas tęsėsi 3 dienas.

Savaite vėliau tie patys laikraščiai minėjo 3 artilerijos pulko susirinkimą Miunchene, kuriame dalyvavo virš 10.000 žmonių, — tarp jų ir buvusis Bavarijos sosto įpėdinis Ruprechtas.

Prancūzai, kuriems toki susirinkimai labai nepatinka, pašiepdami pastebi, kad vienam pulkui tai lyg ir per daug būtų.

Panašūs susirinkimai Vokietijoje daromi nuolatos. Tai liudija, jog vokiečiai rūpinasi išlaikyti senosios vokiečių armijos privalumus ir organizaciją ir jei užgriūt naujas karas, tai pamatysime skubų tos armijos atgimimą su jos įgudusia vadovybe.

Toliau seka lenkų armija, sudėta iš 26 divizijų ir siekianti 400.000 vyrų.

Toji armija yra nuolatinė, bet nėra pakankamai vidujiniai surišta; joje aiškiai jaučiama trijų „zaborų“ žymių: rusų, austrų ir vokiečių.

Egemonija priklauso buvusiems austrų tarnyboje; buvusieji „Kongresuvininkai“ nustelbti; buvusieji vo-

Kryžiaus keliai į „Demono“ operą.

Birželio 15 d. vakare opera kariams. Bilietų nėra. Bėgioju uždusęs po visas įgulos dalis, bene gausiu.

Kur taul! Visi etna, visi laukia tik 8 val. vakaro, rengiasi kaip į dievai žino kokią šventę.

Bėgu Laisvės Aleja, žiūriu, gi Jonas, mano labai geras draugas, drožia.

— Jonuli! del Dievo meilės, ką daryti? Verkdamas noriu patekti operon, o bilietai visi išparduoti, mūsų komanda pasivėlavo. Ką daryti? Pasakyk, amžinai melsiu Dievą už tave.

— Tai, mat, brole, blogai, aš vos tik vieną sugriebiau, ir tai mokėjau 8 auks. už 3-jų auks. bilietą.

— Jonuli! Še 10 auks. O Jėzau, Jonuli, gal tu gausi kur nors, tu toks visokių dalykų mekanikas, būtinai tu gausi, — jau ko neverkdamas prašiau Jono.

— Na, še už 10 auks., aš jau kaip nors

Ištraukęs 10 auks. užmokėjau bilietą į operą kaip į dangų, sulenkęs įdėjau į kišenę. Jonas prasi juokė, atsisvelkinau ir su didžiausia drąsa vaikštinėjau apie miesto sodą.

Opera jau nepabėgs!

Žiūriu, gi koks tai kareivis kaip apiplikintas bėga, dairydamos į šalis. Pamatęs mano Joną sukantį apie „Laisvės“ smuklę, prišoko prie jo.

— Jonuli! — riktelėjo kareivis, — nuo tavęs priguli mano dūšios ir kūno išganymas, būk draugas pasakyk, kurgauti bilietą į operą. Tik šiandieną grįžau iš komandiruotės, bilietai jau išparduoti, nors krisk Nemunan. Gauk, Joneli, bilietą, tai jau mokėsiu, kiek norėsi, — kuo neverkė karys.

— Brai, blogai, — tarė Jonas. — Kur gauti? Aš vos nevos gavau už nominalės katnos 2-jo auks. bilietą, mokėjau 10 auks.

— Šia 15 auks., tik duok!

— O aš ką darysiu? Juk ir aš noriu eiti į operą.

— Na, tu jau kur nors gausi, turi pažįstamų draugų, tu gausi.

kiečių pavaldiniai del ekonominių priežasčių linksta prie vokiečių.

Lenkų armija nėra pakankamai aprūpinta; technikos priemonės ji gauna iš geraširdžių draugų rėmėjų, kurie siunčia jai dažniausiai jau atliekamą medžiagą.

Reikia manyti, jog lenkų armija žymiai yra silpnesnė ir mažiau aprūpinta artilerija ir technikos priemonėmis, negu apie tai rašoma apyskaitose.

Toliau, savo didumu seka santarvininkų armijos: italų ligi 300.000 žm., graikų—250.000 žm., jugo-slavų—200.000 žm., čekų slovakų—150.000 žm., rumunų—160.000 žm. ir belgų—113.500 žm.

Visos tos armijos yra nuolatinės; tarnybos laikas—nuo 1½ ligi 2 metų.

Skyriumi stovi Didžiosios Britanijos armija, kuri po karo vėl grįžo į savanorių sistemą; jos jėgos siekia 250.000 žm.

Savo buvusius priešininkus Santarvė privertė visiškai sumažinti savo armijas.

Vengrijai ir Austrijai leista laikyti apie 30.000 kariuomenės, o Bulgarijai—20.000 žm.

Taigi galima paklausti, kur gi bendras ginklavimos sumažinimas? Kur yra teisės gerbimas?

Mes matome tik energingą savo ginkluotų jėgų organizavimą ir stengimąsi neleisti tai daryti kitiems.

Aišku, jog laikas, kuomet žmonės savo patrankas perlies į žagres, dar neatėjo ir kiekviena tauta, kuri nori būti gyva ir laisva, gali pasiekti to tik savo jėgomis.

R. Ž.

Lygiavimas pagal priešakinius, kryptis—pirminį, į „vieną svarbiausią punktą“.

Suvorovas.

Kariuomenėje ryšio įvykdymui įmonės.

Visose pasaulio istorijos karo operacijose buvo vienamė ar kitamė maste ir lyty įvykdytas ryšis. Ypačiai plačiai jis išsivystė per didįjį pasaulio karą 1914—1918 m. Šiame kare buvo įvesta daug naujų įmonių ryšiui įvykdyti, apsirėškė naujos jo organiza-

cijos idėjos, buvo išstobūlinfi metodai ryšio sutvarkymui, prieš pasikalbėjimų perėmimui (pasiklausymui) ir apsigynimui nuo jo. Šio didelio darbo atlikime dalyvavo įžymūs mokslininkai, specialistai ir išradėjai visų kariavusiųjų tautų. Platus pasaulinio karo prityrimas turi įteiti pamatan tolesnių darbų: ryšiui, technikos turtui, dirbtuvių įrengimui ir specialistų prirengimui išstobūlinfi.

Šiame trumpame straipsny turima omeny supažindinti bendrais bruožais su įmonėmis ryšiui kariuomenėje įvykdyti, kuriomis buvo pasinaudota per šį didįjį karą, ir jas apibūdinti.

Visos ryšio įmonės galima padalyti į dvi grupes: pagrindinės ir pagalbinės.

Prie pagrindinių ryšio įmonių priklauso tos, kurios, del žinių perdavimo greitumo ir pastovaus, patikimo veikimo būdo ir, iš dalies, jojo tolumo, yra skiriamos nuolatiniam darbui; tai yra svarbiausi karo organizmo nervai.

Jos yra ypatingai išplėtojamoms ir jų pagelba susiriša kaip užpakalinės, taip ir priešakinės kariuomenės dalys.

Pagalbinės ryšio įmonės papildo pirmąsias.

Jos vartojamos: smarkiai šaudomame prieš artilerijos rajone, kur įvykdytas pamatinių įmonių ryšis gali būti nutrauktas; prie greito kariuomenės permetimo, kada ji neturi patikrinto ryšio; kadangi pamatinėmis įmonėmis ryšys sudaromas iš lėto; vietose kur negalima arba labai sunku įvykdyti ryšys su pamatinėmis įmonėmis, susižinoti kariuomenės dalims, kurios yra atskirtos nuo viena kitos prieš kariuomenę — v. darbas per priešininko galvas, jūrų laivynui ir pėsčiųjų dalims susirišti, žvalgybos tikslams pamatiniam ryšio būdui palengvinti.

I. Pagrindinės ryšio įmonės:

Vielų telegrafas.
Vielų telefonas.

II. Pagalbinės ryšio įmonės:

Radio telegrafas (bevielis telegrafas).
Optikos telegrafas.
Akūstikos telegrafas.
Indukcijos telegrafas.
Karvelių paštas.
Lakstomasis-paštas.
Raiti pasiuntiniai ir ordinarcai.

— Na, ką padarysi. Aš jau kaip nors... Reikia sušelpiti draugą. Še už 15 auks.

Karys ištraukė pinigų, numetė Jonui ir kaip aukso maišą, pasigriebęs bilietą, pranyko Laisvės Alejos tankumynėje.

— E, — pamaniau sau, — čia kas tai nešvaraus esama,—ir nutariau truputį pašnypinėti Joną.

Netikėsit, kad aš susekiau daugybę karių spekuliantų bilietais į operą, plėšiančių tris kart daugiau negu jų nominalė kaina.

Gi štai tas patsai karys, tik ką išverkęs iš Jono bilietą už 15 auks., pardavė kitam už 20. Ir vėl nubėgo kaip apsvilęs ieškoti, ar negaus už 10 auks., parduoti jį už 20, o jei pasiseks ir už 30 auks.

O mano Jonulis dirbo išsijuosęs. Jis, matyt, buvo iš kur tai gavęs daugybę bilietų. Jis traukė ir traukė bilietus iš savo kišenės, sakydamas kad tik vieną turėjęs ir paskutiniuofu sušelpęs gerą draugą. O jau jis, esą, kaip nors.

Ir turėk tu man tokias grynai spekuliantines nosles, žinok tu man kur galima uždirbti. Pažangūs mūsų piliečiai prekybos srityje, nėr ką sakyti!

Vakare atlėkiau į operą alsuodamas. Uždaryta. Vaikštinėju po sodą. Priena Baltrukas.

— Na, tai į operą atėjai? — paklausė.

— Nu gi kur iškęsi.

— O bilietą turi?

— Turiu, bral, vargais negalais gavau, 10 auks. sumokėjau.

— Tai jau į ložą turbūt? — ironiškai paklausė Baltrus.

— Kur tau? Į čiukurą!

— Na gi čiukuran už dvi marki galima įteiti.

— Jeik toks gudrus be bilieto, vos draugas sušelpė. Kad ne jis, tai būčiau operos nematęs. O dabar šit, — parodžiau bilietą.

— Na gi tu ir dabar neįteisi į operą, — suriko Baltrus.

— Ką tu plepi?

— Na gi kas tave leis? Juk čia sodan bilietas, tik pasivaikštinėti, — nusijuokė Baltrus.

Be to priešui sekti ir žinioms perduoti vartojami orlaiviai, pririšamieji balionai, aprūpinti ryšiu tekniškos įmonėmis, o korespondencijai persiųsti — automobiliai, motociklai ir dviračiai.

Vielų telegrafas. Žinioms perduoti vartojami telegrafo aparatai, tarp savęs sujungti telegrafo linijomis. Užpakaly, prieš artilerijos neapšaudomuose rajonuose, telegrafo linijos sudaromos iš plonos vielos, pririštos prie įsuktų į stulpus arba kartis stiklo ir porceliano izoliatorių. Priešakinuose rajonuose vedamos žemės paviršium patvarus, gerai izoliotas kabelis (plona vario ir plieno gyselė, aptraukta gumos ir linine apiplinė).

Telegrafo aparatai sudėti iš mechanizmų telegramoms priimti ir siųsti (priėmėjas ir padavėjas).

Telegramų perdavimas atliekamas su padavėju, siunčiant galvaniškos baterijos srovės impulsus laidininku į kito aparato priėmėją.

Atėmanti iš linijos srovė spausdina ant telegrafo juostos sutartus, sudarytus iš įvairaus skaičiaus brūkšnelių ir taškų, ženklus arba tiesiai spausdina ant juostos tipografijos raides, skaitmenis ir ženklus. Pirmuoju atveju priimančias telegramas agentas privalo versti sutartus ženklus, pakeičiant juos tam tikromis abėcėles raidėmis ir turinį užrašyti blanko; antruoju atveju juosta, priėmus telegramą, atplėšiama ir priklipojama prie blanko.

Lauko praktikoje dažniausiai vartojami Morzės ir Juzo telegrafo aparatai. Morzės aparate priimamos ir siunčiamos telegramos sudėtos iš įvairių taškų ir brūkšnelių junginių, Juzo aparate — iš tipografijos raidžių, skaitmenų ir ženklų.

Vidutinis telegrafavimo greitumas ant Morzės aparato — 100 raidžių per minutę, Juzo aparatas dirba dusyk, tris syk veikiau.

Juzo aparatas turi šias pirmenybes prieš Morzės: pasiekiamas didesnis perdavimo greitumas; nereikalinga versti ir perrašinėti gautąsias telegramas; mažiau atsitinka klaidų perdavime; vadai, vedant operacijas, turi galimybę, stovint prie aparato, tuč tuojau skaičiuoti perduotos telegramos turinį.

Jis turi irgi ir kai kuriuos trūkumus: griaudinis, sunkus, komplikotos konstrukcijos, jautrus prie visų linijų izoliacijos trūkumų ir reikalauja prityrusių telegrafistų ir mechanikų.

Juzo aparatus vartoja užpakaly, Morzės aparatus kaip užpakaly, taip ir priešakiniam rajone.

Bendroji vielų telegrafo apžvalga. Telegrafas reikla pripažinti kaip patikima įmonė nustatyti ryšiu bet kokiame atstume. Telegramos perduodamos dideliu tikslumu ir surašomos juostoje, kas leidžia turėti tiksliausią korespondencijos kontrolę. Juo galima davinėti slaptos telegramos, t. y. šifruotos, kuriose vietoje pranešimo žodžių yra skaitmenų ir raidžių rinkinys, suprantamas tik tam tikriems asmenims, ir iš kodo, kai žodžiai arba raidžių ir skaitmenų junginiai turi išanksto sutartąją prasmę. Iš kitos pusės telegrafo linijos, ypač nutiestos ore, daug kenčia nuo priešų ugnies; jų statymas reikalauja didelio darbininkų skaičiaus, griaudinio ir sunkaus turto ir, palyginant, žymaus laiko; jų eksploatavimui reikia turėti prityrusių telegrafistų, mechanikų ir darbininkų. Be to aparatų darbas yra jautrus prie linijų izoliacijos trūkumų.

Dei nurodyto vielų telegrafas pozicijų kare ar prie apsigynimo operacijų privedamas kai kada lig batalionų štabų; antpuolygi ir susitikimo kautynėse juo sujungiami tik ankštesnieji štabai.

Vielų telefonas. Telefonais labai plačiai naudojama visame valstybės gyvenime, jų įtaisymo pagrimai visiems yra žinomi, todėl nesustojama jų aprašymui. Lauko praktikoje vartojami kaip mikrotelefono aparatai nuolatinio tipo (užpakaly), taip ir lauko tipo — portatyviai, palengvinto svorio, turį kai kurias papildomas detales ir esti labai patogūs pernešti ir greitai pastatyti vietoje vartoti.

Telefono aparatai užpakalio rajonuose sujungiami oro linijomis, o priešakio — palengvintu kabeliu, dedamu ant medžių, pristiprinamų prie karčių ir tu vietinių daiktų, arba vedamu žemės paviršium ir, kai kada, priešui artimiausiam rajone, užkasamu žemėje.

Išsaukimo (signalizacijos) būdais lauko aparatai skirstomi trimis kategorijomis: induktoriniai, foniniai ir induktoro-foniniai.

Induktorinio išsaukimo prietaisai ne reikalauja aparatuose baterijos, yra patvarūs, retai taisomi, leidžia centralizuoti bet kokį skaičių galutinių stočių, kuo pasiekiamas žymi linijos medžiagos ekonomija, patogumas ir stočių sujungimo greitumas pasikalbėjimams. Jų trūkumas — didelis jautrumas prie linijų izoliacijos stovio: prie ne visai ganėtinai izoliacijos siunčiamieji aparatai signalai neveikia į šaukiamojo aparato skambutį.

Esmingos foninio išsaukimo pirmenybės esti: mažas jautrumas prie linijų izoliacijos stovio, išsaukimo

Aš pavirtau visas į klaustuką.

— Kaip Dievą myliu neįeisi, — kvatojo Baltrus.

— Tai Jezuitas! Tai Antikristas, tai... — neberadau žodžių kaip kolyti gerą draugą Joną, apgavusį mane kaip kvailą kamštį ir kaip kojos neša išlėkiau į Laisvės Aleją jo ieškoti. Kaip šaute įšoviau į „Laisvės“ smuklę, rodos nujausdamas, kad Jonas, po sunkių dienos darbų, būtinai ten išsis.

Ogi besėdįs ir begerias kavą su kukuliukais, Judošius!

— Budeli tu, — rėkiau ant visos smuklės, — kur tavo sąžinė, tavo pakarti mažai, tavo reikia po mažą gabalėlį sudraskyti!... tave... tave...

Nežinia kas būtų buvę, gal aš jam tą kavą su visu puoduku ir kukuliukais būčiau sukales į snukį, jeigu nebūtų subėgę smuklės turnautojai, kurie pasiūlė man evakuotis iš tos svarbios įstaigos.

— Tylėk, — tarė Jonas, — bus viskas gerai. — Ir išgėręs vienu gurkšniu kavą, kukulius supylęs į kšėnę ir užsimokėjęs išėjo.

— Ko gi tu rėki, kaip smaugiamas, — rūsčiai subarė mane.

— Na gi tu, budeli, kur aš lysis su tuo bilietu?

— Ogi į operą! kvailas tu, žinai kad opera karštas šiandieną ir koks nors karys kontroliuos. Kyšėlk panosėn popergalį ir eik, bet tik kas nors yra pas tavo panašaus į bilietą. Aš irgi taip pat eisiu ir leisiu.

— Bet jeigu jis pastebės?

— Nepastebės! Jeigu tu toks baltys, tai eisiva kartu.

— Tai kokiems paibeliam tu tą 10 auks. iš manęs iščiulpei?

— Še tau 10 auks. ir tylėk! O kol opera bus, eisiva bufetan alaus išsigerti.

Taip ir padarėva ir su niekam vertu bilietu įėjova operon...

Duok Dieve ir kitą kartą taip.

Ne vėžio Švendružė

signalai gaunami ir prie netobulos izoliacijos, kas leidžia naudotis palengvintu linijos turtu. Be to, su foninio iššaukimo prietaisu (t. v. zummerio) galima telegrafuoti Morzės abecėlės raidėmis. Trūkumais reikia skaityti: baterijos būtinumas, periodinio reguliavimo reikalingumas išaukti prietaisui, negalimybė centralizuoti žymų stočių skaičių, turinčių foninius aparatus ir nedidelis veikimo tolimas.

Del nurodyto, priešakinėse rajonuose, vedant lengvas linijas su netobula izoliacija, vartojami mikrotelefono aparatai su foniniu išaukimu; užpakaly—induktorinio iššaukimo.

Bendroji telefono ryšio apžvalga. Vertybės Telefono aparatai yra labai patogūs vartoti dėl savo nedidelio svorio, ir portatyvio paprasto įtaisymo ir apsiėjimo; naudojimas telefono ryšiu prieinamas kiekvienam ir reikalauja ypatingo specialio mokymo; ypač turi galimybės netarpinau nustaty tarpusavio kontaktą; žinios perduodamos kuo veikiaušiai; esama galimybės vartoti telefoną ten, kur telegrafas, dėl jo komplikacijos ir griezdnės konstrukcijos ir didelio jautrumo prie izoliacijos stovio ne gali būti pavartotas, pastatymo ir eksploatavimo pigumas.

Trūkumai: ne visai patogū perdavinėti šifruotas telefonogramas (jei nėra zumerio), kadangi kai kurie švilpiantieji ir šnipščiantieji garsai iškraipomi, priešas turi galimybės perimti mūsų pasikalbėjimus, ant operio nepasilieka jokių buvusių pasikalbėjimų žymių.

Telefonais naudojasi fronte palaikyti ryšiu lig priešakinių užtvarų.

Radio—Telegrafas (bevielis telegrafas). Jį sudaro: radio telegramas paduodanti dalis (perdavėjas) priimanti (priėmėjas) ir antena—(oro tinklas, nutiestas ant tam tikrų aukštų stulpų), kuri siunčia ir priima elektro magnetinius virpėjimus sukeltus radio padavėjo.

Lauko praktikoje radio-telegrafavimui naudojasi elektro energija, gaunama iš akumuliatorių arba dinamų mašinų, varomų vidujinio degimo varikliais.

Darbuojantis stočiai, siunčiamieji antena elektro virpėjimai sklįsta ore visomis linkmėmis, dėl ko trukdomas darbas kelių stočių vienu laiku ir priešui atsiranda galimybės mūsų pranešimus paimti.

Pasaulinio karo pabaigoje buvo pagamintos ir vartojamos radio stotys su nukreipiančiu kompasiniu arba viziruojančiu veikimu, kuriose virpėjimai siunčiami išanksto nustatyto kampo ribose ir taip gi priimamos. Šiuo mažinama, galimybė radiotelegramoms perimti ir žymiai prašalinamas trukdantis įtakumas kitų stočių. Atskiros radio-stočių dalys montuojamos, žiūrint stočių paskirties ir galios, vienkinkiais vežimėliais (dvukolkom), vežimais, automobiliais, orlaiviais ir laivais arba dėdamos į tam tikrus mašus, pritaissimus ant arklių dugarų.

Radio stotys gali būti įvairių konstrukcijų, specialiai taikomų veikimui tam tikram, operacijos uždavinio reikalaujamam, atstumui.

Todel radio stotys skiriasi savo galia, montazu, veikimo toliu, gaminamų bangų lytim, antenos sistema ir didumu ir t. p.

Užpakaliniuose rajonuose naudojamos galingos ir pusiaugalingos radio stotys, o priešakinuose rajonuose silpnos. Paskutiniu laiku, skaitantis su pozicijų karo išsivystymu buvo pagamintos lengvos, pakeliamos radio stotys, statomos visur, lig pozicijos apkasų. Šios stotys buvo aprūpinamos taip vadinamomis žemės antenomis, mažai kentėjusiomis nuo priešų ugnies, kadangi jos buvo daromos iš nutiestų nelabai aukštai ant žemės paviršiaus laidininkų, pristiprintų prie kvadratų.

Bendroji radio-telegrafo apžvalga. Vertybės: dabarties technika duoda galimybės įvykdyti radio ryšį ant bent kokio atstumo; radio telegramų perdavimas be vielos duoda galimybės sužinoti kariuomenės dalims, atskirtoms nuo viena kitos prieš, arba nepereinamų vietų; radio stotys lengvai kilnojamos, todėl, prie greitų kariuomenės permetimų, gali sekti pastarąją ir greitai užmegsti radio ryšį, palaikant jį kol bus sutvarkytas vielų ryšis.

Trūkumai: priešininkas lengvai perima pranešimus, todėl radio telegramos būtinai šifruojamos, kas sugaišta šiek tiek laiko; priešas turi galimybės kliudyti radio-ryšiui, mušdamas ir trugdydamas darbą savo radio stotimis; plačiai išsivystęs radio ryšis nepatogus valdymo žvilgsniui, sutrukdytų korespondencijos kontrolę, kadangi radiogramos priimamos iš ausies; medžiaginė dalis labai komplikuota, gana greitai susinešioja; radio stočių įrengimas ir eksploatavimas reikalauja gerai parengtų specialistų.

Del nurodytos priežasties radio telegrafas laikomas padedamąja ryšio įmone ir papildo telefoną, bei telegrafą.

Kai kuriuose atvejuose jis įgyja pirmenybinės reikšmės, būtent: prie greitų kariuomenės permetimų kariau kare; susirišti kariuomenės dalims, atskirtoms nuo viena kitos prieš arba nepereinamų plotų; oro ir jūrų laivyne.

Be nurodyto radio telegrafas plačiai vartojamas žvalgybos tikslams: prieš radiogramoms paimti, sekti; su kompasiniu arba viziruojančiu įtaisy, prieš radio stočių ir surištų su jomis dalių permetimą.

Optikos telegrafas. Taip vadinasi įmonės įvykdyti ryšiui su regimais akim signalais. Signalams perduoti optikos telegrafe vartojamos: veliavos, skydai, semaforai, deguto ir paprasti žibintai, raketos, eliografos, signalizacijos lempos su žibalo acetileno, acetileno-deguonies ir elektro šviesos šaltiniais, magnijus ir t. t.

Semaforu vadinama stovylos su dviem judomais skydais, kurie gali būti įvairioje padėty.

Eliografu vadinamas įtaisas, kurio pagelba saulės spinduliai atspindi veidrodžiu kiton stotin.

Aparatuose, kur signalizacija įvykdoma deginant magnijų, jo milteliai su kai kurių dažančių druskų priemaišu įpučiami (įpurkščiami) spirito lempelės liepsnon, kur magnijus smarkiai sužimba.

Optikos telegrafavimas atliekamas arba iš Morzės abecėlės, siunčiant šviesos signalus, kurie atatinka telegrafo abecėlės taškams ir brūkšneliams arba, perduodant iš Kodo, kada kai kuriems išanksto sutartiems signalams atatinka tam tikros mintys. Savo paskirtim optikos telegrafavimo prietaisai dalijami į dvi grupes: netolimo ryšio prietaisai (nuo 1 ligi 10 km.) ir tolimojo ryšio (nuo 10 lig 60 ir daugiau km.).

Pirmon grupėn įeina: veliavos, skydai, semaforai, raketos ir žibintai; antron grupėn: eliografai, signalizacijos lempos, magnijus.

Del savo veikimo būdo prietaisai skirstami: dienoms darbui (veliavos, skydai, semaforai, eliografas ir, iš dalies acetileno-deguonies signalizacijos prietaisai) ir nakties darbui (raketos, žibintai, įvairių rūšių signalizacijos lempos).

Be to prietaisai dar skirstosi į prietaisus, tiksliai kreipiančius savo signalus sekimo vieton (eliografas ir šviesos signalizacijos prietaisai) ir į prietaisus, tiksliai signalų nekreipiančius (veliavos, skydai, semaforai, raketos, žibintai, magnijus).

(B. d.)

Pulkininkas A. Bobiastka

Vyk persekiodamas priešą dieną naktį, kol visai išnaikinsi, nes galutinai neiškirstas miškas vėl išauga.

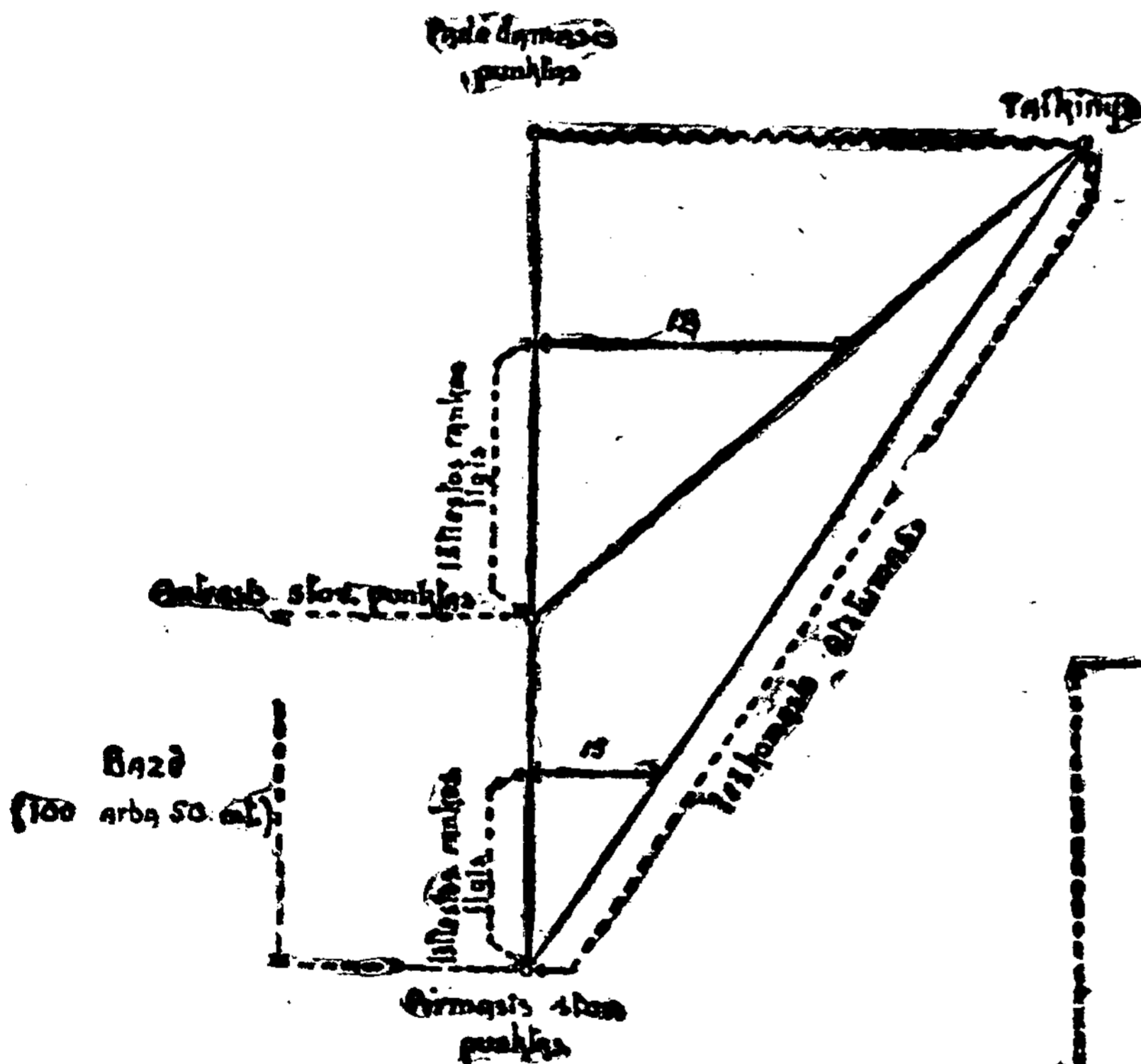
Suvorovas.

Praktikos būdai palengvinti šaudyti iš šautuvų.

I. Atstumo į taikinį apibrėžimas (sprendimas). Tam reikalui daroma 64 milimetrų ilgio liniuotėlė, kuri daloma į 100 lygių dalių. (1 brėžinys).

Paskui reikia žinoti kiek žingsnių turi 100 ar 50 metrų (pav. 100 metrų = 140 žingsnių ir 50 metrų = 70 žing.). Norint išmatuoti atstumą į taikinį, daroma šitaip: 1) reikia atsistoti ton vieton (pункта),

2. 19

iš kur norima matuoti atstumą, padėti liniuotėlę ant ištiestos visos rankos ir nukreipti nuliaus padalinimą į kurį nors aiškiai matomą punktą (pav. medį, bokštą, gairę ir t. t.), paskui gi pažymėti nagu liniuotėlės padalinimas, stovintis ties kryptimi į taikinį. Tada padalinimas pažymimas, pav. gavo 15.

2) Paskum einama priekin stačiai į pagalbinią paską (punktą), atskaitant tiek žingsnių, kiek sudaro 100 metrų (arba 50). Atsistojus naujame punkte (taške) reikia vėl nuliaus padalinimą nukreipti į pagal-

binį punktą ir pažymėti koksai liniuotėlės padalinimas stovi ties kryptimi į taikinį, — sakysime gavome 18, ieškomasis atstumas bus:

$$a) \text{ jei atskaitėme } 50 \text{ metrų} = 100 \frac{15}{18-15} = 100 \frac{15}{3} = 100.5 = 500 \text{ mtr.}$$

$$b) \text{ jei atskaitėme } 50 \text{ metrų} = 50 \frac{15}{18-15} = 50 \frac{15}{3} = 50.5 = 250 \text{ m.}$$

Bendrai sakant, ieškomasis atstumas bus lygus atskaitytų metrų skaičiui, padaugintam ant trupmenos, kurios skaitiklis—pirmasis liniuotėlės parodymas, o vardiklis—skirtumas tarp antro ir pirmo liniuotėlės parodymo. (2 brėžinys).

II. Taikinio fronto pločio matavimas.

Jei mes norime žinoti kokį turi taikinyso plotį, tai privalome: 1) turėti tą pačią liniuotėlę ir 2) žinoti atstumą į taikinį (pav., mes tik ką patyrėme aukščiau nurodytu būdu, kad ligi taikinio 1200 metrų.

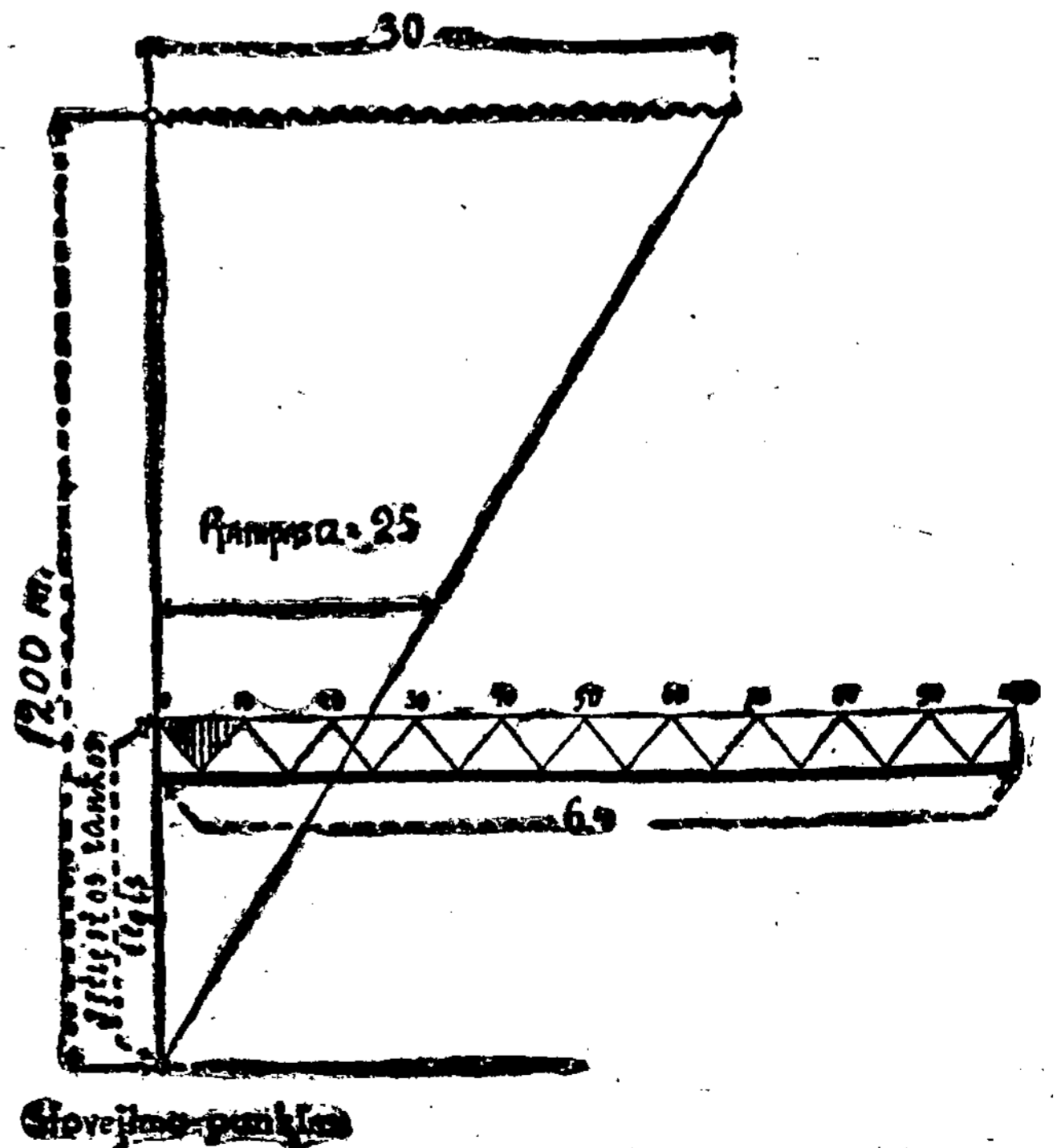
Išmatavimui, kreipiame padėtos ant visiškai ištiestos rankos liniuotėlės nuliaus padalinimą į kairįjį taikinio kraštą ir pažymime nagu padalinimą, kuris bus ties dešiniuoju taikinio kraštu (pav., gausime 25),

Tuomet taikinio plotis bus

$$1,2 \times 25 = 30 \text{ metrų.}$$

Bendrai sakant, ieškomasis taikinio plotas lygus vienai atstumo tūkstantinei, padaugintai ant pažymėto liniuotėlės padalinimo skatčiaus.

(3 brėžinys).

3. 19

Lenkų nelaisvėj.

(Ištraukos iš dieninio).

Veikianč. arm. 1920—IX—25 d.

Kovose su lenkais aš būdamas atkirstas nuo savųjų, kad nepakliuvus į nelaisvę, prie savųjų negalėdamas grįžti, turėjau pereiti į kitą dalį. Pavijau aš vieną N artilerijos pulko bateriją, su kuria važiuojo baterijos vadas kapitonas N., 2 jaunesnieji karininkai, mano bataliono jaunesnysis gydytojas ir arti 80 kareivių. Atvažiuoju į Zabłočio miestelį, kur mum gyventojai pasakė, kad Radunės miestely, esančiam prieš mus už 25 varstų, ir per kurį mes turėjome važiuoti, jau randaš daug lenkų. Bet, manydami, kad ten gali būti tikrai jų žvalgai, vykom pirmyn. Mes su gydytoju batarėjos užpakalyje važiuojome paskutiniai. Buvo gražus, tylus rudens pavakarys. Gamta išrodė kaip apmirusi. Nei vieno paukštelio nebuvo girdėtis, nei vieno žmogaus nebuvo matytis. Visi buvom pasiruošę kovon. Tuoju turėjo būti kautynės ir mes galėjome spręsti, arba būsim už kokios pusės valandos nukauti, arba paimti nelaisvėn; bet tikrai neišsprusim prie savųjų. Širdyje buvo liūdna... liūdna. Už trijų varstų nuo miestelio, miškiuke, mes pagavom lenkų žvalgą vežantį pranešimą, iš kurio sužinojom, kad miestely stovi daugiau kaip pulkas raitelių, o užpakaly už 7 varstų nuo mūsų ateina jų viena divizija pėstininkų. Tada vadas įvežė patrankas giliau į mišką, sudaužė spynas, supiaustė pakinktus, pagadino kitus daiktus, kad lenkai negalėtų naudotis, ir paliepė, kur kas nori bėgti. Mes su gydytoju pasukom atgal arklius, ir nenuvažiuojome poros šimtų metrų, kaip buvom apsupti eskadrono lenkų, kurie ir paėmė mus į nelaisvę. Tai buvo 5 val. vakaro. Iš karto mum nieko nedarė, atsiuntė į užpakalį prie obozo, kuris ar pirmyn ėjo, ir atvažiuojus į tą vietą, kur palikom bateriją, visi lenkai sustojo. Atvedė baterijos vadą ir keletą kareivių, paskui išvežė ant kelio patrankas ir kitus vežimus ir nugabeno mus į Rodunės miestelį. Gydytoją ir karininką tuoju nuvedė į brigados štabą, o mum teko laukti ligi 12 val. nakties. Lietuvių buvo 8 žmonės, paskui atvedė dar bolševikų kokia 20. 1 val. nakties įvarė mus į klojimą, kur ir nakvojom. Prie durų ir aplink klojimą stovėjo sargyba.

20-IX-26. Kaip tikrai pradėjo aušti ir pasidarė švlesu, pradėjo eiti į klojimą visų rūšių lenkų kareiviai, kurie pradėjo atiminėti visus mūsų gerus rūbus, kaip tai: milines, mundurus, kelnes, kepures, baltinius, batus, ir vietoj atimtyjų, davė tokius suplyšusius, kad joks mūsų elgeta nesutiktų jų dėvėti. Per visą dieną atėdavo lenkų kareiviai, mumis išjuokdavo, kaip tikrai išmanė, kai kuriems į akis spiaudė, kitus mušė, kitus spardė. Visi mes turėjome tylėti. Tai buvo baisus reginys. Visą dieną valgyti nedavė. Septintoj valandoj vakare nuvedė į kitą namą, kur buvo dar suimty belaisvių. Sutalpino mus apie 200 žmonių, kur galėjo gyventi nedaugiau kaip 15. Bet neilgai mes tenai buvom. Po pusės valandos mus nuvarė į Nočios miestelį. Netoli buvo girdėtis šaudymas, dėl to lenkų obozas sykiu su belaisviais pasitraukė 10 varstų atgal. Nočioje nakvojom vienam tvarte.

20-IX-27. Kaip tikrai saulelė užtekėjo, mus išvedė laukan į miestelio galą. Visiems įsakė atsisėsti. Šitam miestely stovėjo daug jų kariuomenės, užtat dešimtimis atėdavo pas mus, visai mus keikė, išjuokė, ir kurie dar turėjo kokius daiktus, tai atiminėjo. Sėdėjome lauke iki 12 valandos dieną. Pavakary vėl mus nuvarė atgal į Radunės miestelį. Čia dar buvo belaisvių, viso apie 400. Lietuvių gi ne daugiau kaip

70. Kiek palūkėjus mus nuvarė dar 10 varstų už miestelio, suvarė į klojimus, aplink apstatė sargyba su kulkosvaidžiais ir taip pernakojom. Visą dieną valgyti negavom.

20-IX-28. Septintą valandą ryto mus sustatė po keturius eilėna. Jau pradėjome eiti, kai atbego motoriskė, kurios namuose nakvojom, ir pasakė, kad mūsų iš klojimo paimta du kapotos (drabužių). Pradėjo ieškoti ir rado pas du lietuvių. Pradėjo mušti, spardyti, kol kraujas nepradėjo bėgti iš nosies ir burnos. Negana to, nuo visų lietuvių da atėmė paskutinius suplyšusius viršutinius rūbus ir atidavė bolševikams. Paskui mus nuvarė į Lydos miestą. Pakely sargybiniai užėdavo pas gyventojus, atimdavo paskutinę duoną, kurią mums parduodavo. Už 1/4 svaro reikėjo mokėti ne mažiau 100 vokiečių auksinų. Aš pirka viena stiklinę avižinių miltų, už kuriuos užmokėjau 30 auksinų. Mūsų pinigų jie skaitė auksiną už savo markę. Pakely mes rinkom kopūstų kamblius, runkelius, rūkštynes ir šiaip žoles, kad tikrai nemažta! bada. Atėjome į Limonų miestelį. Čionai ne mažiau kaip valandą ko tai laukėme. Vakare, šeštą valandą, pradėjome eiti toliau. Nuėjus kokius penkių varstus pasigirdo baisus šaudymas iš įvairių ginklų. Kartu su mumis važiuojo be galo ilga gurguolė. Buvo jau gerokai sutemę. Nežinau pats, ar iš lenkų, ar iš mūsų belaisvių, suriko lenkiškai: „Panowie, uciekac nazad“ (Vyrai atgal!). Lenkų gurguolininkai arklius pradėjo sukti atgal, vežimus laužyt, kiti metė vežimus ir bėgo, kiek galėdami. Užpakaly jų belaisviai ir pradėjo bėgti. Šaudymas buvo girdėti kas kartą arčiau. Aš pabėgęs atsiguliau į ravą ir maniau, kad greitai ar bolševikai ar mūsų kareiviai užėję išvaduos iš lenkų rankų. Bet po pusės valandos šaudymas nutilo, lenkai raiti sustabdė bėgančius, ir vėl visi pradėjo eiti pirmyn. Varydami atgal, rado mane rave, prikėlė ir nuvarė kartu. Pakelyj buvo daug nukautų bolševikų. Vienuoliką valandą naktį mus nuvarė į Lydą uždare vėnam barake, kur pasnuogiai ant grindų turėjome nakvoti. Visą dieną valgyti negavom.

20-IX-29. Sargybiniai, atėmę iš žmonių jautį, Lydoj papiovė ir pardavinėjo belaisviams po 100 auksinų arba 3000 nikolaevskų rublių už svarą mėsos. Kas neturėjo pinigų, tas negavo. Dešimtą val. ryto mus varė per Lydą pro Lietuvos Kunigaikščio Gedimino pilies sugriuvusias sienas. Čia jau radome apie 6000 bolševikų belaisvių, vakarykščiai kautynėse paimty. Jie, bėgdami nuo Gardino norėjo prasimušti pro lenkus į Vilnių. Lietuvių buvo apie 100 žmonių. Bolševikų vis varė ir varė. Lig vakaro susidarė iki 10.000. Visą dieną valgyti negavom.

(B. D.).

Nebijodami mirties, ją įnešame į priešininko eiles.

Napoleonas.

Amžiną atilsį didžiam tėvynės mylėtoju
ANTANUI KRIAUCIŪNUI

(mirė 1921 m. liepos mėn. iš 1 | 2 dieną)

Vėlionis Kriaučiūnas yra Lietuvos pilietis, 33 m. amž. gimęs Panevėžio apskrities, Kupiškio miestely, ir būdamas dar mokinys jau darbavosi Tėvynės labui, dėl kurio buvo persekiojamas rusų žandarų ir 16 m. amž. mokinys priverstas buvo aplėisti savo šalį — 13

vyko į Angliją. Anglijoje būdamas dirbo paprastą sunkų darbą, o vakarais mokėsi aukštesnėse anglų, vakarinėse mokyklose ir laisvesnį laiką aukodavo kitų švietimui, užtai jį Anglijoje žinojo plati Lietuvių visuomenė, kaip Tėvynės mylėtoją, kuris dirbo jos naudai ir rūpinosi jos krašto tėvynainių švietimu. Vėlionis Kriaučiūnas įdomaudamasis pasauliu įstojo jūrininku Anglų laive ir naudodamasis ta proga apvažinėjo visus pasaulio kraštus ir pagaliau grįžo savo nuolatinėn gyvenamą vietą Skotijon į Glasgow miestą ir vėl darbavosi savo brolių Lietuvių švietimui ir rašinėdavo dailiai skambių eilėraščių apie Lietuvą, o apie žmonių gyvenimą daug įdomių ir pamokančių straipsnių.

Didžiajam karui užstojus, vėlionis Kriaučiūnas stojo Anglų kariuomenėn, tenai tarnaudamas baigė puskarininkių mokyklą ir kariaudamas svetimame krašte tapo du kartu sužeistas ir pasibaigus karui, parvyko į Lietuvą ir stojo Lietuvos kariuomenėn, kurioje pratarnavęs 6—7 mėnesius išstojo ir stojo prie Anglų Karinės Misijos kalbų vertėju tarnauti, o pabaigoje 1920 m. išgirdęs pavojų Tėvynei vėl stojo kariuomenėn ir tarnavo Panemunėje Puskarininkių Mokyklos raštinėje ir tenai būdamas darbavosi kareivių švietimui; š. m. kovo mėn. pabaigoje išstojęs iš kariuomenės stojo tarnauti Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros Skyriun, kur būdamas savo tarnyboje du mėnesių laiką apvažinėjo kai kurias kariuomenės dalis, papasakojo daug įdomių kareiviams prakalbų ir nuotikių įvykusių didžiajame kare.

Vėlionis gyvendamas visą laiką nesiskundė jokiomis ligomis ir nuovargiais, bet š. m. birželio mėn. 30 dieną parvykęs iš N dalies skundėsi turįs didelį širdies skausmą, ir paskiau liepos mėn. 1 dieną vakare truputį išgėrė alkoholio, kas tur but daugiausiai pakenkė jo sveikatai, ir turėjo skirtis su šiuo pasauliu.

Gaila vėlionės, nėra kam jį apverkti, nes draugų Kaune veik neturėjo, giminių taip pat, jokio turto nepaliko, o senukai jo tėvai jau senai palaidoti ir taip, kad už jo parduotą turtą neištekėtų lėšų palaidoti.

Vėlionis Antanas Kriaučiūnas buvo didžiai ištiktas Lietuvos patriotas ir visą savo gyvenimą tiek daug paliko energijos mūsų tautiečių švietimui gyvendamas užsieny, nemaža jo pamokančių straipsnių tilpo ir Lietuvos laikraščiuose, užtat jam plati Lietuvos visuomenė gali pasakyti: „ačiu tau, Tėvynės sūnau, už tavo pasidarbavimą, tū būna tau lengva Tėvynės žemelė, į kurią tu parvykai išgyvenęs užsienyje daugiau kaip 16 metų ir neužmiršai savo šalies ir parvykai atlikti tikrų piliečio pareigų“.

Pijus Andruškevičius.

Steigiamasis Seimas.

105-is Steigiamojo Seimo posėdis 1921 m. birželio mėn. 15 d.

Pirmininkauja St. Seimo Pirmininkas A. Stulginskis.

Lietuvos Muitinių Tarifo papildymas—priimamas pirmuoju skaitymu.

Įstatymo apie pašto tarifą susižinoti krašte ir su užsienio papildymo ir pakeitimo sumanymas priimamas pirmuoju ir antruoju skaitymu. Referentas pažymi įstatymo papildymo esmę: mūsų krašto tarifą suvienodinti su kitų kraštų tarifu. Pakeliamas laišku mokėsnis, išskyrus lafkraščių slantimą. Kareiviams slantiniai siunčiami dovanai.

Pensijos Dr. Basanavičiui nustatymo sumanymas ir Nepaprastos Valdybės išdo paskolos krašto

gynimo reikalams 6 § pakeitimo sumanymas — priimami III-ju skaitymu.

Ministerių Kabineto kanceliarijos etatų papildymas priimamas II-ju skaitymu.

Laikinojo Lietuvos Teismų ir jų darbo sutvarkymo, civilinio ir baudžiamojo proc. įstat. pakeitimas ir papildymas priimamas III-ju skaitymu.

Civilių Įstatymų veikiančių buvusių Vilniaus, Kauno ir Gardino gubernijų plote pakeitimas ir papildymas ir Civilių Įstatymų veikiančių buvusios Suvalkų gubernijos plote pakeitimas ir papildymas priimami dviem skaitymais.

106-is Steigiamojo Seimo posėdis. 1921 m. birželio mėn. 17 d.

Pirmininkauja St. Seimo Pirmininkas A. Stulginskis.

Priimamas antruoju skaitymu Lietuvos muitinių tarifo papild. sumanymas.

Toliau svarstomas ir be ginčų trečiuoju skaitymu priimamas Įstatymo apie algas kareiviams specialistams žiūrinti laipsnio ir specialybės papildymas.

Įneštas pasiūlymas Ministerių Kabineto leisti atsakinėti į paklausimus—priimamas.

Skaitomi paklausimai pasirašyti: St. Seimo nario Smulkščio, apie Šeštakavo stoties trobesių ir kitokio geležinkelių turto netikslią priežiūrą ir atstovo Akmensko paklausimas dėl panaikinimo Geležinkelių Valdybos Lietuvos geležinkelių laikinųjų dėsnių 45-to §-fo, kas iššaukia negeistinių atsikikimų važiuojant traukiniuose, nes keleiviams leidžiama neštis su savim ligi 1½ pūdo bagažo.

Atsakinėja į paklausimus Susisiekimo Ministeris Galvanauskas. Dėl pirmo paklausimo aiškina, kad turtas Šeštakavo stoties apžiūrimas paliktų ten darbininkų. Jei bus nusikaltimų, kaltininkai liks nubausti. Dėl antro atstovo Akmensko paklausimo, aiškina, kad 45-as §-as Lietuvos laikinųjų dėsnių yra tikrai Geležinkelių Valdybos panaikintas, nes jis buvęs verstas iš rusų kalbos ir labai neaiškiai sureduguotas.

Susisiekimo Ministeris bendrai atškindamas apie užvestą tvarką geležinkelių pažymi, kad visi apšleidimai išeina dėl atsakančių darbininkų trūkumo.

Iš eilės seka Žemės Reformos įstatymo svarstymas (2 skaitymo tęsinys).

Svarstomi ir priimami antruoju skaitymu kai kurie punktai, apie žemes, kurios bus imamos valstybės reformos reikalams.

107-is Steigiamojo Seimo posėdis. 1921 m. birželio mėn. 21 d.

Pirmininkauja Steigiamojo Seimo Pirmininkas A. Stulginskis.

Svarstomas tęsinys antrojo skaitymo Žemės Reformos Įstatymo.

Keliamas dvarininkų žemių nusavinimo klausimas, o greta jo ir klausimas likimo inventoriams.

Visų frakcijų pasiūlymai yra pritaikomi prie projekto projekto, išskyrus lenkų frakcijos atstovo Grajauskio pasiūlymus, kurie laikė visą diskusiją reikiama griežčiausia opozicija prieš stulomą punktą.

Priimti kai kurie punktai iš Žemės Reformos Įstatymo I ir II skyriaus.

108-ia Steigiamojo Seimo posėdis. 1921 metų birželio mėn. 23 d.

Pirmininkauja St. Seimo Pirmininkas A. Stulginskis.

Steigiamojo Seimo Geležinkelininkų Bylai Tirti Komisija daro pranešimą St. Seimo plenumui apie savo darbuotę. Pažymi, kad komisija yra ištyrusi daug geležinkelių srityje bylų, iš kurių 10 rado reikalinga pasiūsti Valstybės Gynėjui, nes jose komisijos buvo numatyta daug kaltinamosios medžiagos. Komisija savo darbą yra baigusi, platesnio pranešimo dabar nedaro, bet pasilieka sau teisę ateity, kai bus atstovai ir iš kitos suinteresuotos pusės, visas smulkmenas iškelti aikštėn.

Trečiuoju skaitymu priimami įstatymai: Suvalkių fronto atsilikimų Tardymo komisijai sudaryti ir įstatymo apie pašto tarifą susižinoti krašte ir su užsieniu papildymas ir pakeitimas.

Algų nustatymo centrinių įstaigų valdininkams ir tarnautojams įstatymo papildymas priimamas I skaitymu ir Algų nustatymo St. Seimo raštinės valdininkams ir tarnautojams papildymas ir pakeitimas II skaitymu.

Svarstomas įstatymas sekvestruoti privatiniam turtui valstybės reikalams karo metu str. 1, pakeitimo papildymas—plenumo atmetamas.

109-sis Steigiamojo Seimo posėdis 1921 m. birželio mėn. 23 d.

Pirmininkauja St. Seimo Pirmininkas A. Stulginskis.

Svarstomas Žemės Reformos įstatymo antrojo skaitymo tęsinys.

Daug ginčų sukelia punktas apie likimą bažnytnių, vienuolynų ir parapijos žemių.

Socialdemokratų frakcija siūlo tokias žemes nacionalizuoti.

Soc. liaud. ir Valst. sąjungos frakcija siūlo visas tokias žemes turinčias daugiau kaip 3 ha. nusavinti ir atiduoti jas be mokesnio valstiaus savivaldybėms.

Krikšč. demokratų frakcijos tokie pasiūlymai atmetami.

A k s.

ŠVIETIMO KOMISIJOMS*).

Mėnesinės Švietimo komisijų veikimo atskaitos, pristatomos I kiekvieno mėnesio dieną dalies Vadui ir K. A. M. Karo Mokslų Skyriaus Karių Mokymo Daliai.

I. Dalies pavadinimas.

II. Švietimo Komisijos sudėties permainos įvykusios mėnesio bėgyje.

III. Skaičius a) visai bemokslų: 1 d. išėjusių mėn., 1 d. atskaitomybės mėn., b) mokančių tik skaityti, 1 d. iš m., 1 d. at. m., c) mokančių skaityti ir rašyti: 1 d. pr. m., 1 d. at. m.

Pastaba: Mokantieji vien savo pavardę pasirašyti skaitomi nemokančiais rašyti.

IV. Mokyklos: a) kiek yra mokyklų ir kiek naujų mokyklų įsteigta, b) kurios rūšies mokyklos, c) kiek kiekvienoj mokykloj yra mokinių ir kiek jų per mėnesį atvyko ir išvyko, d) kiek yra mokytojų ir kokios permainos jų sudėty įvyko, e) kiek ir kokių vadovėlių ir mokslo priemonių per mėnesį įgyta.

* Šių atskaitų formą patvirtino Karo Mokslų Sk. Viršininkas, todėl būtinai jomis vadovantis.

V. Knygynėliai: a) kiek, kūrų rūšių (pulko, bataliono, kuopų) buvo knygynėlių ir kiek naujų įsteigta, b) kiek buvo knygų (atskirai kiekviena kalba), kiek naujų (iš kur) įsigyta, c) Lietuvių kalba, kitomis ir t. t., d) kiek kuria kalba per mėnesį išduota knygų, e) kiek knygų iš viso.

VI. Skaityklos: ar yra skaityklos prie knygynėlių, kiek kurių laikraščių buvo gauta per mėnesį.

VII. Paskaitos: a) kokios paskaitos buvo įrengtos per mėnesį, b) kiek jose buvo klausytojų, c) kokių paskaitų trukūmai.

VIII. Klubai: a) kiek ir kokių klubų ir nuo kurio laiko yra, b) kas tuose klubuose per mėnesį nuveikta.

IX. Teatras, vakarėliai: a) kokie spektakliai įrengti mėnesyje, b) koki vakarėliai įrengti; jų programa.

X. Sportas: a) kurių sporto įrankių turima ir kurie įsigyti, gauti per mėn., b) ar yra kokie sporto būriai; kiek mėn. b. naujų įsteigta.

XI. Kinematografas: kiek karių nuvesta į kinematografa ir kiek kartų.

XII. Ekskursijos: kokios ekskursijos, iš kiek žmonių ir kur buvo suorganizuotos.

XIII. Laikraščiai: kiek numerių kurio laikraščio ir kada išleista.

XIV. Lešos: a) kiek buvo kul.-šv. lešų praėjusio mėnesio pradžioje, b) kiek, iš kur naujų lešų gauta c) kiek, kuriam reikalui išleista.

Švietimo Komisijos Pirmininkas

Sekretorius

1921 m.

mėn. d.

Pusmetinė Atskaita Švietimo Komisijos darbuoties Karo Mokymo Skyriui.

I. Dalies pavadinimas.

II. Švietimo Komisijos sudėtis.

III. Skaičius ir nušimtis: a) visai bemokslų — metų pradžioje—liepos 1 192... b) mokančių tik skaityti; metų pradžioje liepos 1 192... c) mokančių skaityti ir rašyti metų pradžioje liepos 1 192...

Pastaba I: Jei metų pradžioje neskaityta bemokslų, tai nurodyti tą skaičių, kuris buvo pirmą kartą skaitant.

Pastaba II: Mokanti tik pavardę pasirašyti neskaitomi mokančiais rašyti.

IV. Mokyklos: a) kiek yra mokyklų, b) kokios rūšies (pulko, bataliono, kuopų) ir kokių skyrių, c) kiek kiekvienoj mokyklų karių mokasi, d) kiek valandų mokykloje skiriama kiekvienai kuopai, e) kas mokytojauja ir koks mokytojų cenzas, g) kiek ir kurių vadovėlių ir mokslo priemonių gauta iš Literatūros Sk., pačių įsigyta, i) kokių ir kiek vadovėlių ir mokslo priemonių trūksta, k) pristatyti mokyklų užsiėmimų programas.

V. Knygynėliai: a) kiek ir kokios rūšies (pulko bataliono, kuopų) turima knygynėlių, b) kiek yra juose knygų lietuvių kalba, kitomis kalbomis, kuriomis, c) kiek knygynėliai turi skaitytojų, d) kiek knygų išduota skaitytojams, e) pristatyti taisykles knygyne naudojimui.

VI. Skaityklos: a) kiek turima skaityklų, b) kurie laikraščiai ir kuriam egz. skaičiuje gaunami, c) kuriuos laikraščius ir kiek geistina dar išrašyti, d) kaip sutvarkytas laikraščių dalijimas, gaunant iš Karo Mokslų Skyriaus (buv. Literatūros Skyriaus).

VII. Paskaitos: a) kurios paskaitos buvo lig šiol surengtos, b) kiek jose buvo lankytojų.

VIII. Klubai: a) kiek ir kokių klubų ir nuo kurio laiko esama, b) kas juos prižiūri, c) kas klubuose veikiama.

IX. Teatras. Vakarėliai: a) ar yra nuolatine trupė ir kas ją veda, b) koki spektakliai buvo įrengti, kiek vakarėlių surengta; jų programa.

X. Chorai: ar yra parinkti chorai ir kas juos veda.

XI. Sportas: a) kurie sporto įrankiai turima, b) kokie yra sporto būriai, c) kas pageidaujama sporto srityje.

XII. Ekskursijos: kokios, kur ir kuriam skaičiuje buvo surengtos ekskursijos.

XIII. Dalių laikraščiai: kurie laikraščiai ejo nuo pat dalies įsikūrimo, kiek numerių ir kada išėjo.

XIV. Kurios dar kultūros — švietimo įstaigos dalyje gyvuoja.

XV. Lėšos: a) kiek ir iš kur gauta lėšų kultūros švietimo darbu, b) kiek ir kuriems reikalams išleista, c) koku būdu vedama atskaitomybė.

Švietimo Komisijos Pirmininkas

Sekretorius

192 m.

mėn. d.

KARIUOMENĖS KRONIKA

Kauno Karių Klubas.

Kauno įgula kur kas yra geresnėje padėtyje negu kitos po visus Lietuvos kampus išmėtytos dalys. Jų kareivinės, ne visur suspėja tinkamai įrengti, dalys nuolat kilnojamos iš vietos į vietą, tas kartu su kitom smulkesnėm kliūtim sudaro menko mūsų armijoje kultūrinių įstaigų išsivystymo priežastis.

Visai kita Kauno įgulos padėtis. Čia sudėtis pastovesnė. Nuolat vietoje gyvenant, laisviems esant nuo baimės imtą darbą ardyti ir jį kitur pradėti, duoda galimybės giliau ir plačiau kareivijos kultūrinimo srityje darbuotis.

Žymiausia karių kultūrinė įstaiga Karių Klubas, vis stipryn ir stipryn eina. Jau ne kartą teko apie jo veikimą „Kario“ skiltyse kalbėti. Jo istorija buvo išdėstyta praėjusių metų vienam straipsnių šio klubo metines sukaktuves minint. Tenai buvo nurodyta kaip sunkiai, dideliais vargais, šios įstaigos vadovams pasisekė sukurti kareiviais mylimą taip sopančiai reikalingą kultūros žydinį.

Šiuo metu švenčiama 100-to spektaklių jubilėjus. Trumpu metu, nepastebimai suskubta suvaidinti 100 spektaklių.

Mūsų visuomenė užimta mūsų gyvenimo klausimais, ir vaikydamasi visuomeninio gyvenimo paviršių išplaukiančias „dienes madas“ visai nematė, nepastebėjo šio tylaus, bet itin svarbaus darbo.

Karių Klubas, daugiau negu kuri kita įstaiga reikalauja visuomenės dėmesio, užuojautos ir konkrečios pasipirties.

Deja, buvo kitaip. Visuomenė nė kiek nepadėjo Karių Klubui. Dar daugiau. Vadovai tik džiaugias kad, jį, kaip buvo darbo pradžioje, nekludė. Karių klubas paskutiniu metu visais atžvilgiais laikėsi savitai: nieks nei pinigais, nei darbu, nei pritarimu jo nerėmė.

Keletas asmenų darbu pasišventė, jį varė lig šiol, kaip visuomet, tik mūsų jautraus jaunimo padėdami.

Visos tos įstaigos siela ir centras buvo uolus scenos veikėjas kapit. Brazulevičius. Jo sudaryta, išmokyta ir pakankamai išlavinta kuopa ir suvaidino 100 spektaklių.

Iš to šimto spektaklių 29 buvo duoti Kauno įgulos kariams veltui. Kviečiant karius į spektaklį buvo prisilaikoma griežtos eilės.

Trys spektakliai buvo suvaidinti keltomis kainoms padidinti kareivių švietimo fondui. Vienas spektaklis buvo duotas ne karių klubo rūmuose, bet vienoje ir arčiau esančių dalių.

Likusieji spektakliai tai buvo vaidinami paprastomis kainomis, į juos niekas nebuvo kviečiama, juos vis žemesniame skaičiuje suinteresuotieji kariai lankė.

Tiek Karių Klubu trupė yra sustiprėjusi; tiek jau yra pasirengusi, kad šiemet sumanyta padaryti turnė—aplankyti po sodžius išmėtytas dalis, fronte stovinčias kuopas.

Taip gausiai „Karių Klubu“ vaidinimus publika lankė kad, kaip jau aukščiau minėta, jis galėjo be pašalinės materialės pasipirties praeitą žiemą pilnai išsilaikyti.

Iš viso suvaidinta 15 veikalų. Pradėta kuo lengviausiais ir dabar nuosėkliai einant vaidinami ir sunkoki scenoje įgyvendinti veikalai.

Iš negausaus mūsų repertuaro veik viskas žmoniškesnio išrinkta. Vaidinta kaip originaliai veikalai plačiai sodžių teatralams žinomų autorių Petliuko, Zemaitės, Bitės, taip ir verstiniai, tinkamesni veikalai.

Ypač žymaus pasisekimo sulaukė neseniai išleista komedijėlė „Lapkus“. Tiesa, jos pasisekimas paaiškintamas ir tuo, kad svarbiają rolę vaidino, jau Vilniaus studijoje p. Glinskio vedamoje vaidinant S. Čiurlionienės „Pinigėlius“ mūsų spaudos pažymėtas, kap. Brazulevičius. Komedijėlė pastatyta 10 syk ir dar neimta nuo repertuaro. Be minėto veikalo tebevaidinami ir žymiai publikai tinkanti dar šie veikalai: „Kova“, „Aukso dievaičiai“ ir „Gegužis“.

Darbas tiek planingas, sumaniai vedamas, kad nesekant kitų mūsų gal ir geriau aprūpintų teatrų pavyzdžiu, nė vienas spektaklis nebuvo atmainytas.

Dabar vaidintojų kuopelė susideda maždaug iš 18 asmenų. Ju tarpe labiau įgudę ir daugiau „Karių Klubu“ scenoje pasidarbavę šie asmenys: p-nia Lukšienė, k. v. Gedmontas, k. v. Dagys, Tumėnienė ir kiti.

Vaidintojai netik praktikos darbu ruošės scenai, bet ne mažai laiko praleista ir teorinėms pamokoms. Kiek šioje srity padaryta galima spręsti iš to, kad jau išleistas visas grimo teorijos kursas.

Darbo metu vaidintojų tarpe, žinoma, negalima buvo išvengti atmainų, nors buvo dedamos pastangos visus reikalingus asmenis kuo arčiau į veikimą įtraukti. Kap. Brazulevičius tarp kitko pasakė, kad jį ir jo bendradarbius giliai patenkina ir tolimesnėje darbuotėje paspirja — tai žymi salės, kareivijos, pažanga. Jau nebegirdėti artistų pamėgdžiojimų, ypač kur gyvenėse vietose, kaip bučiuojantis, ar verkiant. Juk tas mūsų visuomenėje netik jau sodžiuose, bet ir miestuose dar pastebima. Kaip ne gėda, nedoru prisipažinti, bet ne tik „Karių Klubu“ pirmutiniuos vaidinimus pamėgdžiojo artistus scenoje, bet tas atsitiko ir operą „Traviatą“ vaidinant!

Taigi, daug ko pasiekta, publika įdomiau klausos, gyviau užjaučia, kas scenoje rodoma, ne besikalba, nešnypščia tarp savęs. Tas planingai dirbant kantriai kenčiant visus laikinius ir smulkius smūgius, kurie taip dažnai darbą suardo, pasiekta.

Publika susidomėjo „Karių Klubu“ vaidinimais, gausiai juos lanko, trupė pasimokius, įpratus energingai pagirtinu pasišventimu dirba toliau.

Karių Klubu vadovai drąsiai, naudodamies bendru pritarimu, žengia pirmyn.

Reiškia, galime ir turime laukti dar daugiau, dar žymesnių šios svarbios darbuotės vaisių.

100-asis spektaklis gyvai, jaukliai praėjo. Linksma operetė, jautrus, gūvus publikos ūpas. Vaidinimo metu taip vis su šypsenomomis veide ir išsėdėjo kviesta publika. Kai kur užpakalinėse eilėse pirmą syk į teatrą matyti, pakliuvęs koks Motiejukas net kiek prasižiojo — tiek jį suinteresavo scena.

Vaidinimas ėjo gan sklandžiai, be didesnių de-
lektų, be šiurkštaus šaržo.

Visi gerėjos malonių p. Katelės balsu, sumanių
ir gyvų jo vaidinimu. Gerai scenoje laikėsi ir k. vald.
Kubilius. Jų abiejų balsai tai buvo geriausi vaidinusių
tarpe ir publika su nemažėjančiu domesiu ir pamė-
gimu klausė veik vienintelės tikrai gyvos, daug links-
mių vietų turinčios operetės

M. Petrausko „Consilijum Facultatis“ nepamai-
noma „Kariu Klubo“ repertuare. Ji tur būt negreit nu-
eis nuo scenos.

Kiti dalyviai buvo savo vietose ir žymiai prisi-
dėjo prie bendro jaukaus ūpo sudarymo.

Vėliau buvo keletas kalbų. Vyr. leit. Augulis nu-
pasakojo klubo veikimo žymesnius etapus, pažymėjo
kiek karių autorių veikalų suvaidinta, kiek spektaklių
padaryta. Ir palinkėjo tolesnės nenuilstantiems dar-
buotojams kloties.

Publika gyvai reagavo visam kam. Per vieno ci-
vilio asmens karštą karingą kalbą girdėjau užpakali-
nėse eilėse dviejų kareiviukų charakteringą kalbą!

—Matai, matai koks jis narsus, žiūrėk tikrai!

—E, kodėl gi jis civilnas? — šelmiškai šyptelėjęs
paklausė draugas.

Brundalas.

5-jo pėst. D. L. K. Keistučio pulko šventė.

Po dviejų su viršum metų 5 pulkas pirmą kart
iškilmingai minėjo savo sukaktuves š. m. birželio 18
d. Niekados toje apylinkėje neskambėjo tokios link-
smos dainos, kokias dainavo žvalūs, linksmi Keistu-
tiečiai, rinkdamies į pulko šventę. Gražus vasaros
ryto oras, vėliavomis ir svečių ložomis padabinta
pulko šventės vieta, pamiškė ant lauko padirbtas
altorius,—viskas darė taip nepaprastą įspūdį.

Iškilmės prasidėjo pamaldomis, po kurių Armi-
jos Vadas pirmas pasveikino keistutiečius su pulko
švente ir atidavė e. p. Valstybės Prezidento įteiktus
5 pulkui linkėjimus. Pulkininkas leit. Velykis nurodė
savo kalboj, kad trumpu laiku spėjusios susiorgani-
zuoti mūsų kariuomenės nebeįveiks jokios kliūtys ir
keistutiečiai patvirtins tai savo darbais. Karštai svei-
kino keistutiečius buvęs Vilniaus b-no pirmas 5-jo
pulko Vadas—majoras Škirpa. Jis trumpoj savo kal-
boj išreiškė pasitenkinimą, kad iš Vilniaus bataliono
išaugo tvirtas, galingas ir drausmingas pulkas.

Pasibaigus pasveikinimams, pulkas porą kartų
praėjo pro savo aukštuosius Viršininkus iškilmingu
maršu ir išsiskirstė. Kuopų virtuvės buvo čia pat pa-
miškėj. Armijos Vadas, Divizijos Vadas, Pulko Va-
das ir kai kurie svečių nuėjo paragauti kareiviškų
pietų. Ramus, saulė nudegęs virėjas iš eilės duoda
paragauti karšto pagaminto viralo generolui, pulkinin-
kui, majorui.

Paragavę kareivių pietų, Viršininkai ir svečiai
parvyko taipgi pietų, o vietoj palikę kareiviai valgė
šventės pietus.

Pulko šventės programa, po pietų buvo sakalų
gimnastika. Visas pulkas, kaip viena žmogus baltais
marškiniais pasirengęs atliko, orkestrui pritariant,
tris gimnastikos figuras. Mokomoji kuopa gimnasti-
ką darė su šautuvais. Viskas išėjo taip sklandžiai
ir dailiai, kad tiesiog negalima buvo atsigerėti mūsų
jaunikaičių miklumu. Svečių ložos plojo, iš visur gir-
dėti buvo vien gilus pasitenkinimas.

Paskui buvo lenktynės su prizais, bėgiojimas,
kliūčių nugalėjimas, vaikščiojimas su pranešimais
(Schellgang) 4-rių varstų atstume ir t. t. Laimėjusieji
prizą gavo po bosą alaus.

Pavakary prasidėjęs lietūs nedavė tinkamai baigti
pulko šventės vietoj. Nors kareiviai turėjo sau at-

skirą orkestrą, bet prasidėjus lietui visi po vakarie-
nės išsiskirstė namo baigti šventės, t. y. pažaisiti ir
pašokti.

Susirinkę vakarienės gerbiami svečiai kelė tos-
tus už karininkus ir kareivius, gėrė už keistutiečių
sveikatą, linkėdami, kad kitas sukaktuves keistutie-
čiai švęstų jau savo sostinėj—Vilniuj.

Smagu buvo mums keistutiečiams draug su sve-
čiais džiaugtis, bet gaila buvo tų, kuriems nelemta
buvo sulaukti ši šventė. Stigo čion a. a. leit. Saldu-
ko, neminint jau kltų vėliau žuvusių karininkų. Bet
šio jauno karininko pavyzdys ir nuoširdūs svečių
linkėjimai įdiegė mumyse tą pasiryžimą, kad žūt-būt
ne žodžiais, bet darbais parodyti kaip buvusiam Vil-
niaus batalionui—5-jam pulkui, brangi mūsų sostinė
—Vilnius.

Mūsų Jonukas.

Jūra (Papilvė) Marijampolės apskr. Krašto Ap-
saug. M-rijos Butų Skyriaus Jūros rajono kariai, š.
m. birželio 26 d. surengė Jūroje vakarą. Vaidinama
buvo trijų veiksmyų vaizdelis—K. Alytos „Ant bedug-
nės krašto“ ir vienaveiksmis vodevilis—Turbino „Tar-
nas įpainiojo“. Nežiūrint, kad esant Jūros rajone tik
6 kariam, teko turėti visiems po rolę, kitiem net po
dvi,—vaidinimas ir šokiai, žaidimai ir visa tvarka
buvo pavyzdingiausi.

Grynas pelnas (dar nesukaitytas) skiriamas
paminklui statyti Salotyse, vietoje, kur buvo nugalėti
bermontininkai 1919 m. lapkričio 12 d.

Kažinkastoks.

Priešui pasidavus —pasigailėkl! Nuodėmė be
reikalo kauti.

Suvorovas.

Lietuvoje.

— Sekmadienį, liepos 3 d. buvo atidengtas Ka-
ro Muziejus kariuomenės dalims.

Muzėjaus bokšte grojo dūdų orkestras. Prieš mu-
zėjų dabar gražiai pražydę gėlės, takeliai žviru išbar-
stati ir vidury to gražaus sodo — darželio aukštas
bokštas išsyk pradžiugino karius lankytojus.

Jautės gražaus šventės nusiteikimo.

Dalims buvo aiškinama muzėjaus svarbesnieji
daiktai.

Kareiviai visu kuo ypatingai domėjosi.

Tik, mano nuomone, galima primesti aiškintojų
nevikusi metoda.

Jis viską labai nuobodžiai pasakojo. Kareiviai
todėl ne galėdami tenkintis lokiais pavyzdžiu nuro-
dymais:

„Čia Rusuose pagaminta vėliava. Čia šalmas. Čia
Rimšos mokykla“.

Patys tai visa geriau matydami kareiviai ir nori
tais daiktai savitai pasigėrėti. Todėl nieko nepaveikta
ir aiškintojo reikalavimai, kad klausytų.

Reikėtų sudaryti ypatingas šiai vietai tinkamas
nusiteikimas.

Juk čia sudėtos visos šventosios, relikvijos, čia
atvaizdai ir daiktai pirmųjų brangiuoju drąsiųjų kovo-
tojų kraujais apšlakstyti. Turi kiekvienas į muzėjų į-
ejęs tuojau pajusti. Šis ir yra aiškintojo, vadovo užda-
vinys.

Apie penktą valandą aplankė Karo muzėjų

Klaipėdos gausiai šiuo metu į Kauną atvykę svečiai. Jiems pasitikti išėjo gydytojas Nagevičius. Jis ir vedė, ir nurodymus — paaikškinimus teikė svečiams muzėjų apžiūrint. Jiems tai visa naujiena. Jie nė nesapnavę tai rasti, ką dabar mato: mūsų sunkiai, kruvinai pereitą kelią vaizduojanti daiktai jiems, toliau mūsų darbo stovėjusiems, padarė stiprų įspūdį.

Daugumą atvykusių tai ūkininkai, tokie sau pasipenėję apskrūsus dėdės, kad ir kiek iš paviršiaus vokiečiams panašūs, bet pirmą žodį jiems tarus iš syk matai, kad tai yra „sčyri lietuvininkai“.

— Liepos 2 d. pavakary buvo futbolininkų įdomus mačas. Lošė L. Fizinio lavinimos futbolininkų komanda ir Internacionalė diplomatų komanda.

Buvo žymiai publikos, kuri gyvai sekė abiejų dalyvių kiekvieną žingsnį.

Kaip visados lig šiol — laimėjo L. P. L. Dr. kuopa. Jos tarpe dalyvauja Firsteris — golkip, Nausas ir Stonis — beka, Kulbietis, Juozapaitis, Stakauskas — Hau — beka, Vasiliauskas, Dineika, Garbačiauskas ir Rimša — Torvardai.

Diplomatinių atstovų tarpe pasižymėjo pp. Mende, Sala, Lasič Eretas.

Dar jų tarpe dalyvavo ir pilietis Klečko, kurs pirma buvo pirmojoje komandoje. Kaip visados šis pilietis dalyviu žodžiais pasižymėjo savo nekultūringu, netaktingu žaidimo metu elgesiu.

Progai pasitaikius reikia pastebėti, kad pati L. P. L. Dr. futbolininkų komanda netaktingai pasielgė siūsdama protestus į pašalinius laikraščius dėl kai kurių kariuomenės tarpe susiorganizavusių, futbolininkų komandų. Jei kilo tarp komandų kokių nesusi-pratimų galima buvo ir reikėjo išrišti kitu keliu.

Tuo savo irgi netikusiu, netaktingu elgesiu jie patys sau nemaža pakenkė.

B r u n d a l a s.

— Pakuonio valsčiuje, Bačkininkėliuose, „Lietuvos“ pranešimu kariai gavę iš vietinio majorato žemės yra kiek keblioje padėty, kadangi žemė virš 10 metų nedirbta, sunki dabar yra.

— Vilniaus lenkų laikraščiai dabar atslidėję popullarizuoja gener. Rydzesmyglį ir vyskupą agitatorių Baudurskį. Toks rūpestingas populliarizavimas labai įtariamias. Jame jaučiama rengimasis į naujas avantūras, kuriose abu minėti asmenys turės vaidinti svarbias roles.

Todel, budėkime.

Užsieny.

— Tarybų Rusija ir gi norėtų į Baltijos sąjungą įsiterpti. Sako būtų ir Lietuvai ir Latviams geriau priėmus tokį galingą sąjungininką. Vargu Lietuviai su Latviais taip mano.

— Londone įvyko Tautų Sąjungai palaikyti gausi demonstracija. Anglų laikraščių pranešimu įspūdingiausia grupė buvusi — lietuvių.

Moterys tautiniais drabužiais pasirengusios, gausiai žymi minia gyvais obalsiais papuoštais plakatais nesina didžiai imponavo anglų visuomenę.

— Ženevoje derybos nutrauktos. Lietuvių delegacijai buvo pasiūlyta sutikti su šia sąlyga.

Derybos tęsiamos Briuksely liepos 15 d. dalyvaujant abiejose delegacijose Vilniaus krašto atstovams. Sutartį ratifikuosią abiejų Šalių Seimai, o vėliau ir Vilniaus srities seimas. Lenkų kariuomenė išvedama iš Vilniaus ligi rugsėjo 1 d. Evakuacijos pradžia sutampa su derybų pradžia. Vilniaus srity palieka 5000 milicijos iš vietos žmonių. Valdo Kontrolės komisija.

Rugsėjo 1 d. Lietuvių kariuomenė turėtų būti demobilizuojama ir atitrukta į Lietuvos vidų.

Lenkai, žinoma, šią rezoliuciją priėmė.

Lietuvių delegacija tą pasiūlymą negalėjo priimti ir išvyko į Kauną.

Rusai negali Lietuvos duonos pamiršti. Rusų tautininkų kongresas Paryžiuje tarp kit ko pareiškė visam pasauliui, kad pakraščiu Valstybių (Lietuvos, Latvijos, Estonijos ir k.) nuo Rusijos atsiskyrimas negalys būti pripažintas, Rusijai turi būti gražintos senos sienos, laisvas kelias į jūras ir Kaukazo žibalo sritys. Tik autonomiją jie gali duoti. Net Vilnius kaip vartai į Vakarų Europa turys priklausyti Rusams.

Mes, lietuviai, dėkojame už tą panešiotą skarmalą „autonomija“, bet galim ponam pranešti, kad mes kitą drabužį turim, kurį vadiname: „Lietuvos darbo žmonių nepriklausoma Respublika“.

Redakcijos atsakymai.

Pačlaskui. Turi teisę.

Z. Ruplekai. Kreiptis raštu į Generalio Štabo Rikiuotės skyrių.

J. Š. Tamatai dar reikia daug pasimokyti, kad galėtum eilraščius rašyti. Nespausdinsime.

J. Babrovičiui. Gal.

J. Brauskui. Bus pašalintas į kariuomenę.

Lietuvos Koperacijos Bendrovių Sąjungos Mėsos dirbinių fabrikas

Panevėžy siūlo pulkų šventėms ir pulkų krautuvėms įperkamos kainomis įvairių dešrų, sausų rūkytų palegvių ir kitokių mėsos produktų. — Didesnėms dešrų partijoms užsakymus siųsti išanksto.

Adresas: Panevėžys, buvusis Montvilo fabrikas, Respublikos g. Nr. 80.